

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΟΥ

ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ SURVEY RESEARCH CENTER ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΥ MICHIGAN

Τοῦ κ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΚΡΗ

Τμηματάρχου τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος

I. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ

Ἀντικείμενον τῆς ὡς ἄνω ἐρεύνης εἶναι ἡ κατ' ἔτος, ἐπὶ τῶ σκοπῷ κυρίως μελέτης τῶν διαμορφουμένων χρονολογικῶν σειρῶν, συλλογῆ καὶ ἀνάλυσις στοιχείων ἀναφερομένων εἰς κοινωνικά, δημογραφικά καὶ κυρίως οἰκονομικά χαρακτηριστικά τῶν οἰκογενειῶν τῶν Η.Π.Α., ὑπὸ τὴν ἰδιότητά των ὡς καταναλωτῶν. Ἐπίσης ἡ συλλογῆ καὶ ἀνάλυσις στοιχείων ἀναφερομένων εἰς τὰς «ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν» («consumer attitudes», ὅπως χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ ἐρεύνης), ἐφ' ὠρισμένων οἰκονομικῶν ζητημάτων, ὡς καὶ αἱ βάσει τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων των προθέσεις αὐτῶν πρὸς ἀγορὰν βασικῶν τινῶν διαρκῶν ἀγαθῶν ἢ ὅπως ὀνομάζονται αἱ προθέσεις αὐταὶ εἰς τὴν ὀρολογίαν τῆς ἐρεύνης «αἱ τάσεις τῶν καταναλωτῶν δι' ἀγοράς» («consumer inclinations to buy»). Ἡ Ἔρευνα τῶν οἰκονομικῶν τοῦ καταναλωτοῦ (Survey of Consumer Finances, ὅπως εἶναι ἀγγλιστὶ ὁ τίτλος αὐτῆς) θεωρεῖται παγκοσμίως ὡς μία ἐκ τῶν καλυτέρων εἰς τὸ εἶδος τῆς. Αὕτη ἀνήκουσα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν «Συνεχῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν» («Continuous surveys») ἤρchiσε τὸ ἔτος 1946 καὶ συνεχίζεται κατ' ἔτος μέχρι καὶ σήμερον. Ἔως τὸ 1960 διενηργεῖτο ὑπὸ τοῦ Survey Research Center (SRC) ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸ Board of Governors of the Federal Reserve System τῶν Η.Π.Α., ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1960 διενεργεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ SRC, τὸ ὅποιον κατ' ἔτος, ἐκτὸς τῶν διαφόρων ἐκτάκτων δημοσιευμάτων, ἐκδίδει καὶ μίαν μονογραφίαν ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεύνης. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1960 ἡ ἐν λόγῳ ἔρευνα ὠλοκληρώθη διὰ διενεργείας, ἐκτὸς τῆς ἐτησίως τοιαύτης, καὶ τεσσάρων κατ' ἔτος τριμηνιαίων ἐπὶ μέρους ἐρευνῶν, ἀναφερομένων κυρίως εἰς τὰς «ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν» καὶ τὰς «τάσεις αὐτῶν δι' ἀγοράς», ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἀνεφέρθησαν αὐταὶ ἀνωτέρω εἰς τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεύνης.

Τὸ SRC ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν τριῶν κέντρων τοῦ Ἰνστι-

τούτου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν (Institute for Social Research) τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan. Τὰ ἄλλα δύο κέντρα τοῦ Institute of Social Research (ISR) εἶναι τὸ Research Center for Group Dynamics καὶ τὸ Center for Research on the Utilization of Scientific Knowledge. Τὸ ISR ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν Ann Arbor τῆς Πολιτείας τοῦ Michigan καὶ θεωρεῖται εἰς τὸν τομέα του ὡς τὸ μεγαλύτερον Πανεπιστημιακὸν Κέντρον, ἔχον ἐτήσιον προϋπολογισμόν ὑπερβαίνοντα τὰ 5.000.000 δολλάρια Η.Π.Α. Διαθέτει ἄνω τῶν 70 τιτλούχων ἐπιστημόνων ἐρευνητῶν, ἄνω τῶν 60 ἐργαζομένων διὰ Πανεπιστημιακὸν διδακτορικὸν δίπλωμα κατόχων Μ. Α. σπουδαστῶν, ἄνω τῶν 300 εἰδικευμένων «συνεντευκτῶν» («interviews»), καθὼς ἐπίσης καὶ ἄνω τῶν 260 λοιπῶν ὑπαλλήλων.

Ἡ ἔρευνα καλύπτει, πλὴν τῶν Πολιτειῶν τῆς Ἀλάσκας καὶ Χαβάης, ὅλας τὰς οἰκογενείας τῶν Η.Π.Α., αἵτινες κατοικοῦν εἰς «ιδιωτικὰ στεγαστικὰ μονάδας». Ἐξαιροῦνται λοιπὸν τῆς ἐρεύνης οἱ κατοικοῦντες εἰς μὴ ιδιωτικὰ στεγαστικὰ μονάδας, ἤτοι εἰς τὰς λεγομένας συλλογικὰς συμβιώσεις (δηλ. εἰς ξενοδοχεῖα, οἰκοτροφεία, νοσοκομεῖα κλπ.) ἢ εἰς στρατιωτικὰς ἐγκαταστάσεις. Ὡς ιδιωτικὴ στεγαστικὴ μονὰς ἐθεωρήθη ὁ χῶρος ὁ προοριζόμενος ἐκ τῆς κατασκευῆς του διὰ τὴν στέγασιν ἑνὸς μονομελοῦς ἢ μὲ περισσότερα μέλη νοικοκυριοῦ (οἰκογενείας). Εἰδικώτερον, διὰ νὰ θεωρηθῆ ἕνας κατωκημένος χῶρος ὡς στεγαστικὴ μονὰς, ὠρίσθη ὅτι πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ διαθέτῃ τουλάχιστον ἰδιαιτέραν ἀνεξάρτητον εἴσοδον ἢ ἰδιαιτέραν κουζίαν. Διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς οἰκογενείας ὡς δαπανώσης μονάδος (spending unit) ἐχρησιμοποιήθη ὁ ὅρος «οἰκογενειακὴ μονὰς» («family unit»), ὀρισθείσης ὡς τοιαύτης μιᾶς ὁμάδος προσώπων συνδεομένων μεταξύ των διὰ συγγενείας ἢ διὰ γάμου ἢ υἰοθεσίας καὶ διαμενόντων εἰς τὴν αὐτὴν στεγαστικὴν μονάδα. Πρόσωπον διαμένον εἰς τὴν αὐτὴν στεγαστικὴν μονάδα μὲ ἄλλα πρόσωπα, ἀλλὰ μὴ συνδεόμενον μετ' αὐτῶν δι' ἑνὸς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων δεσμῶν ἢ συνδεόμενον μὲν μετ' αὐτῶν δι' ἑνὸς ἐκ τῶν ἀνωτέρω δεσμῶν, ἀλλὰ ζῶν μόνον του εἰς ἑτέραν στεγαστικὴν μονάδα, ἀποτελεῖ, συμφώνως πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς ἐν λόγῳ ἐρεύνης, ἄλλην οἰκογενειακὴν μονάδα· ἤτοι ἡ οἰκογενειακὴ μονὰς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαρτίζεται καὶ ἐξ ἑνὸς μόνου προσώπου. Ἡ ιδιωτικὴ στεγαστικὴ μονὰς ἀπετέλεσε τὴν λεγομένην βασικὴν μονάδα δειγματοληψίας (basic sampling unit), ἐνῶ ἡ οἰκογενειακὴ μονὰς τὴν μονάδα ἐρεύνης (survey unit).

Πρὸς καθορισμὸν τῶν ἐρευνητέων οἰκογενειακῶν μονάδων ἐλήφθη δειγματοληψία (probability sample), χρησιμοποιηθείσης πολυσταδιακῆς ἐπιφανειακῆς δειγματοληψίας. Ἐπειδὴ ὁλόκληρος ἡ χώρα εἶναι διοικητικῶς διηρημένη εἰς πολιτείας, καὶ ἐκάστη πολιτεία περαιτέρω εἰς Counties, ἐλήφθη ὡς ἀρχικὴ δειγματοληπτικὴ μονὰς (primary sampling unit) τὸ County ἢ εἰς τινὰς περιπτώσεις ὁμὰς Counties, οὕτως ὥστε ἐκάστη ἀρχικὴ δειγματοληπτικὴ μονὰς νὰ ἔχῃ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 50.000 κατοίκων. Κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον ἐλήφθησαν 72 ἐκ τῶν ἀρχικῶν δειγματοληπτικῶν μονάδων. Ἐκάστη ἀρχικὴ δειγματοληπτικὴ μονὰς, μὲ κριτήρια πληθυσμιακά, διηρέθη εἰς περαιτέρω

μέρη, και κατά τὸ δεύτερον στάδιον ἐκ τῶν μερῶν αὐτῶν ἐπελέγησαν 3-6 ἐξ ἑκάστης ἀρχικῆς δειγματοληπτικῆς μονάδος. Ἐκαστον τῶν ὡς ἄνω μερῶν διηρέθη περαιτέρω εἰς μικρότερα τμήματα, τὰ καλούμενα, κατὰ τὴν στατιστικὴν ὀρολογία, «τετράγωνα» («blocks»). Τὰ μικρότερα ταῦτα τμήματα καλοῦνται τετράγωνα, διότι συνήθως εἰς τὰς πόλεις ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς οἰκοδομικοῦ τετραγώνου. Κατὰ τὸ τρίτον στάδιον τῆς δειγματοληψίας ἐπελέγησαν, με πιθανότητος ἀναλόγους τοῦ μεγέθους τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν, τετράγωνα. Τέλος, ἐξ ἑκάστου τετραγώνου ἐπελέγησαν ἰδιωτικαὶ στεγαστικαὶ μονάδες, αἵτινες καὶ ἀπετέλεσαν τὴν τελικὴν δειγματοληπτικὴν μονάδα, τὴν λεγομένην, ὡς ἄνωτέρω ἀνεφέρθη, βασικὴν μονάδα δειγματοληψίας.

Εἰς τὴν ἐν λόγω ἔρευναν διὰ τὴν συλλογὴν τῶν στοιχείων, ὅπως σχεδὸν καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐρεῦνας τὰς ὁποίας διενεργεῖ τὸ SRC, ἐφαρμόζεται ἡ μέθοδος τῆς συνεντεύξεως, χρησιμοποιοῦμένων ἐμπείρων συνεντευκτῶν, οἵτινες καταγράφουν τὰς ἀπαντήσεις εἰς εἰδικὸν ἐρωτηματολόγιον. Οἱ χρησιμοποιοῦμενοι συνεντεῦκται, ἐρευνηταὶ ὅπως ἄλλως ὀνομάζονται οὔτοι παρ' ἡμῖν, ἔχουν ἐξειδικευθῆ εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς συνεντεύξεως (interview) καὶ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν εἶναι διπλωματοῦχοι Πανεπιστημίου. Τὸ SRC ἔχει ἀναγάγει τὴν συνέντευξιν καὶ γενικῶς τὸ ἔργον τοῦ συνεντευκτοῦ εἰς ἐπιστήμην. Σημειωτέον μάλιστα, ὅτι τὸ ἐκδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ σχετικὸν βιβλίον «Interviewer's Manual» * θεωρεῖται ὡς τὸ καλῦτερον εἰς τὸ εἶδος του.

II. Η ΔΙΕΞΑΧΘΕΙΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1969 ΕΡΕΥΝΑ

Τὰ πλεόν πρόσφατα ἀποτελέσματα τῆς ἐν λόγω ἐρεύνης εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς διενεργηθείσης κατὰ τὸ ἔτος 1969. Ταῦτα, μετὰ τῆς μεθοδολογίας τῆς ἐρεύνης καὶ μετὰ τῆς ἀντιστοίχου στατιστικῆς ἀναλύσεως των, ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ κάτωθι προσφάτως ἐκδοθέντος βιβλίου:

1969 Survey of Consumer Finances

by

George Katona, William Dunkelberg, Gary Hendricks, Jay Schmiedeskamp.
Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. (Σελίδες 331 — Ann Arbor, Michigan 1970).

Τὸ ὡς ἄνω βιβλίον ἀναφέρεται εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης τοῦ ἔτους 1969. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα προέκυψαν εἰδικώτερον ἐκ τεσσάρων ἐπὶ μέρους ἐρευνῶν, διενεργηθεισῶν καθ' ἑκαστον ἀντιστοίχως τρίμηνον τοῦ ἔτους 1969. Ἡ διενεργηθεῖσα κατὰ τὸ πρῶτον τρίμηνον ἔρευνα ἀνεφέρετο εἰς τὰ οἰκονομικὰ στοιχεῖα τῶν ἐρευνωμένων καὶ εἶχεν ἐν δείγμα 2.317 οἰκογενειῶν. Αἱ ἐπόμενοι τρεῖς ἀντιστοίχως κατὰ τρίμηνον ἔρευναι ἀνεφέροντο κυρίως ἐπὶ τῶν «οἰκονομικῶν ἀπόψεων» («economic attitudes») τῶν ἐρευνωμένων καὶ εἶχεν ἑκάστη ἐκ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ἐν δείγμα ἐκ 1.500 περίπου οἰκογενειῶν. Τὸ ἐν

*) «Interviewer's Manual» by Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1969.

λόγω βιβλίου ἀνήκει, ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα κατ' ἔτος ἔκδοθέντα ἑνέα βιβλία, τὰ ἀναφερόμενα ἀντιστοίχως εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν προηγηθέντων τοῦ 1969 ἑνέα ἔτων, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μονογραφιῶν τοῦ SRC, ἧτοιπραγματεύεται καὶ αὐτό, αὐτοτελῶς καὶ ἄνευ ἐξαρτήσεως ἐκ τῶν προηγουμένων βιβλίων, τὰ περὶ τῆς ἐν λόγω ἐρεύνης. Δύναται λοιπὸν κάλλιστα ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ κατατοπισθῇ καὶ νὰ μελετήσῃ τὴν ἔρευναν ταύτην διὰ τοῦ ἀνωτέρω καὶ μόνου βιβλίου, ἄνευ ἀναδρομῆς εἰς τὰ λοιπὰ ἑνέα βιβλία. Διὰ μίαν οὐχ ἦττον πλήρη καὶ βαθυτέραν μελέτην τῆς ἐρεύνης ταύτης καὶ δὴ διὰ μίαν διαχρονικὴν μελέτην αὐτῆς, ἐνδείκνυται μία ἀναδρομὴ εἰς τὰ ἐν λόγω προηγούμενα βιβλία, λαμβανομένου μάλιστα καὶ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν ἕκαστον τῶν βιβλίων αὐτῶν περιέχει καὶ μίαν νέαν συνεισφορὰν εἰς τὴν τεχνικὴν τῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν, τὰ δὲ νέα ἑκάστοτε ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης συνοδεύονται ὑπὸ ἰδιαιτέρας πλήρους στατιστικῆς ἀναλύσεως.

Βάσει τῶν ἐν ἀρχῇ ἀναφερθέντων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς ἐρεύνης, τὸ ἐν λόγω ἐπὶ τῶν προσφάτων ἀποτελεσμάτων αὐτῆς βιβλίον πραγματεύεται καὶ ἀναλύει μὲ τὰς πλέον συγχρόνους καὶ προτύπους μεθόδους τῆς Στατιστικῆς ἐπιστήμης τὰς κάτωθι δύο κατηγορίας στατιστικῶν στοιχείων, ἅτινα συγκεντρῶνται διὰ τῆς ἐρεύνης ταύτης.

1. Στοιχεῖα οἰκονομικά, ὅπως τὸ οἰκογενειακὸν εἰσόδημα, αἱ δαπάναι καὶ γενικῶς αἱ συναλλαγαι ἐφ' ὠρισμένων κυρίων ἀγαθῶν, τὰ χρέη κλπ. Αἱ πληροφορίες αὗται συνδυάζονται μὲ βασικά τινα δημογραφικὰ στοιχεῖα, συγκεντρούμενα ἐπίσης διὰ τῆς ἐν λόγω ἐρεύνης.

2. Στοιχεῖα ἀναφερόμενα εἰς τὰς «ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν» ἐφ' ὠρισμένων κυρίων οἰκονομικῶν ζητημάτων τῆς χώρας, ὡς καὶ εἰς τὰς «τάσεις τῶν καταναλωτῶν δι' ἀγορὰς» βασικῶν τινων ἀγαθῶν. Διὰ τῶν στοιχείων τούτων ἐρευνῶνται αἱ ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν ἐπὶ τῆς κρατούσης κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐρεύνης οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς Η.Π.Α., ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, ὡς καὶ αἱ ἀπόψεις των ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς ἐξελίξεως αὐτῆς. Ἐπίσης ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις ἑκάστης ἐρευνημένης οἰκογενείας κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐρεύνης, γενομένης καὶ σχετικῆς συγκρίσεως πρὸς τὴν ἀντίστοιχον τοιαύτην τοῦ προηγουμένου τῆς ἐρεύνης ἔτους. Ὡσαύτως μελετῶνται αἱ διαπιστώσεις τῶν καταναλωτῶν ἐπὶ τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν ἐμπορίου (τιμαὶ κλπ.), αἱ τυχὸν ὑπάρχουσαι εὐμενεῖς ἢ δυσμενεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου μεταβολαὶ καὶ αἱ ἀπόψεις των ἐπὶ τῶν μεταβολῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν μελλοντικῶν ἐξελίξεων. Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς τάσεις τῶν καταναλωτῶν πρὸς ἀγορὰν βασικῶν τινων ἀγαθῶν, μελετῶνται αἱ ὑπὸ τῶν ἐρευνηθεισῶν οἰκογενειῶν προγραμματισθεῖσαι διὰ τὸ ἐπόμενον τῆς ἐρεύνης ἔτος ἀγοραὶ σημαντικῶν διαρκῶν ἀγαθῶν, ὅπως λ.χ. οἰκιῶν, αὐτοκινήτων, ἐπίπλων, ἠλεκτρικῶν συσκευῶν κλπ. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα χρησιμεύουν διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους σκοπούς, ὅπως λ.χ. διὰ τὴν λεγομένην πρόγνωσιν τῆς ζητήσεως τῶν καταναλωτῶν (the outlook for consumer demand), διὰ τὴν κατάρτισιν ἐιδικοῦ δείκτου, ὅστις μετρεῖ τοὺς ψυχολογικοὺς παράγοντας (psychological factors), οἵτινες ἐπηρεάζουν τὴν ὡς εἴρηται ζήτησιν, ὡς καὶ διὰ πλείστους

άλλους σκοπούς. Ειδικώτερον ό εν λόγω καταρτιζόμενος υπό τοῦ SRC δείκτης είναι γνωστός ώς «Δείκτης τῆς γνώμης τοῦ καταναλωτοῦ» («Index of Consumer Sentiment») και θεωρεῖται ώς ἄριστος εἰς τό εἶδος του.

Τό περί οὔ ό λόγος ἐπί τῶν προσφάτων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεῦνης βιβλίον διαιρεῖται εἰδικώτερον εἰς τέσσαρα μέρη.

Α' Τό πρῶτον μέρος πραγματεύεται περί τῶν οικονομικῶν στοιχείων (financial data) και περιλαμβάνονται εἰς αὐτό τὰ κάτωθι :

- 1) Ἡ κατανομή τοῦ οικογενειακοῦ εἰσοδήματος κατὰ τό ἔτος 1968.
- 2) Τὰ ἐξυπηρετούμενα διὰ δόσεων χρέη (Αἱ τάσεις τῶν διὰ δόσεων ἐξυπηρετουμένων χρεῶν. Τό γινόμενον ἀντιληπτόν κόστος τῶν διὰ δόσεων ἐξυπηρετουμένων πιστώσεων).
- 3) Ἡ κατοικία (Αἱ συναλλαγαι ἐπί τῶν κατοικιῶν. Ἀξίαι οἰκιῶν και πληρωμαὶ κατοικίας. Κατάστασις κατοικίας και τύπος κατεχομένου κτιρίου).
- 4) Αἱ ἀγοραι αὐτοκινήτων και ἡ κυριότης αὐτῶν (Αἱ ἀγοραι αὐτοκινήτων κατὰ τό ἔτος 1968. Τὰ δημογραφικά χαρακτηριστικά τῶν ἀγοραστῶν. Ἡ κυριότης αὐτοκινήτων).
- 5) Τὰ διαρκῆ ἀγαθὰ οικιακῆς χρήσεως, αἱ διακοπαι και τὰ εἶδη ἀναψυχῆς.
- 6) Ἡ οικονομική κατάστασις τῶν οικογενειῶν (Οἱ λογαριασμοὶ ταμειυτηρίου. Οἱ τραπεζικοὶ λογαριασμοὶ ὄψεως και καταθέσεως. Οἱ μέτοχοι και τὰ ἀκίνητα περιουσιακὰ στοιχεῖα. Αἱ ἀσφάλειαι ζωῆς).
- 7) Αἱ οικονομικαι συναλλαγαι τῶν οικογενειῶν (Αἱ μεταβολαι εἰς τὰς καταθέσεις ταμειυτηρίου, τὰς καταθέσεις ὄψεως και οἱ ὁμολογιούχοι. Αἱ συναλλαγαι ἐπί χρεωγράφων και ἀκινήτων).

Β' Εἰς τό δεύτερον μέρος μελετᾶται ἡ χρησιμοποιοηθεῖσα μέθοδος τῶν Panels και περιλαμβάνονται εἰς αὐτό εἰδικώτερον τὰ κάτωθι :

- 1) Εἰσαγωγή (περιγραφή τῆς χρησιμοποιοηθείσης μεθόδου).
- 2) Αἱ ἐντὸς τριῶν ἔτων μεταβολαι τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἰδιωτικῶν νοικοκυριῶν.
- 3) Αἱ ἐντὸς τριῶν ἔτων δαπάναι τῶν αὐτῶν οικογενειῶν υἰὰ σημαντικῆς ἀξίας διαρκῆ ἀγαθὰ.
- 4) Αἱ μεταβολαι εἰς τοὺς κατόχους ρευστῶν περιουσιακῶν στοιχείων.

Γ' Τό τρίτον μέρος πραγματεύεται περί τῆς προβλέψεως διὰ τὴν ζήτησιν τῶν καταναλωτῶν και περιλαμβάνονται εἰς αὐτό τὰ κάτωθι :

- 1) Εἰσαγωγή.
- 2) Διαγράμματα προβλέψεων.
- 3) Ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν ζήτησιν τῶν καταναλωτῶν, Φεβρουάριος 1969 (Προσωπικαι οικονομικαι τάσεις, πληθωρισμὸς και φόροι. Αἱ γνώμαι ἐπί τῶν ἐμπορικῶν τάσεων. Αἱ προοπτικαι διὰ διαρκῆ ἀγαθὰ).
- 4) Ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν ζήτησιν τοῦ καταναλωτοῦ, Μάιος - Ἰούνιος 1969 (Ἡ ἐπίδρασις τῶν πληθωριστικῶν προβλέψεων ἐπί τῶν ἀπόψεων τῶν καταναλωτῶν. Αἱ γνώμαι ἐπί τῶν ἐμπορικῶν τάσεων. Αἱ προοπτικαι διὰ τὰ διαρκῆ ἀγαθὰ).
- 5) Ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν ζήτησιν τοῦ καταναλωτοῦ, Αὐγουστος-Σεπτέμβριος

1969 ('Η επίδρασις τῶν πληθωριστικῶν προβλέψεων ἐπὶ τῶν ἀπόψεων τῶν καταναλωτῶν. Αἱ γνῶμαι ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν τάσεων. Αἱ προοπτικαὶ διὰ διαρκῆ ἀγαθά).

- 6) 'Η πρόβλεψις διὰ τὴν ζήτησιν τοῦ καταναλωτοῦ, 'Οκτώβριος — Νοέμβριος 1969 (Αἱ ἀναμενόμεναι ἐμπορικαὶ συνθηκαὶ. Αἱ ἀναμενόμεναι τάσεις τῶν τιμῶν Προσοδοκαὶ ἐπὶ τῶν προσωπικῶν οἰκονομικῶν. 'Η ζήτησις διὰ διαρκῆ ἀγαθά).
- 7) 'Απόψεις ἐπὶ τοῦ πληθωρισμοῦ (Ποῖος βλάπτεται ἀπὸ τὸν πληθωρισμόν. Πῶς νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὸν πληθωρισμόν. Τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀντίδοτα τοῦ πληθωρισμοῦ. Γνῶμαι περὶ τῶν κυβερνητικῶν ἐξόδων. 'Απόψεις διὰ πληρωμᾶς Κοινωνικῆς Προνοίας).
Τέλος, εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον παρατίθενται πίνακες προβλέψεων ὑπὸ μορφήν χρονολογικῶν σειρῶν.

Δ' Τὸ τέταρτον μέρος ἀναφέρεται εἰς τὴν Στατιστικὴν Μεθοδολογίαν τῆς ἐρεῦνης καὶ περιλαμβάνονται εἰς αὐτὸ τὰ κάτωθι :

- 1) Αἱ μέθοδοι τῆς ἐρεῦνης ('Η Δειγματοληψία καὶ ἡ συνέντευξις. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐρευνῶν. 'Ο δείκτης τῆς γνώμης τοῦ καταναλωτοῦ. Τὰ λάθη τῆς 'Ερεῦνης).
- 2) Τὰ χρησιμοποιηθέντα ἐρωτηματολόγια. Ταῦτα, λόγῳ τοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ὅποιον παρουσιάζουν, περιγράφονται εἰς γενικὰς γραμμάς εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

III. ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΣΥΛΛΕΓΟΜΕΝΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

Τὰ χρησιμοποιηθέντα ἐρωτηματολόγια, καταρτισθέντα κατ' ἄφογον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τρόπον, ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν κάτωθι ἀναφερομένων ἐπὶ μέρους ἐντύπων. Εἰς ἓν ἕκαστον τῶν ἐν λόγω ἐντύπων ἀναγράφομεν ἐν ὀλίγοις καὶ τὰς συλλεγομένας δι' αὐτοῦ πληροφορίας.

1. "Εντυπον δειγματος καὶ συνθέσεως τῆς οἰκογενειακῆς μονάδος

Τὸ ἐντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ δώδεκα κυρίων ἐρωτήσεων. 'Εξ αὐτῶν αἱ πέντε πρῶται ἀφοροῦν τὸν ἐρευνητὴν καὶ τὸν ἐντοπισμόν τοῦ δειγματος. Αἱ ἐπόμεναι πέντε ἀναφέρονται εἰς δημογραφικὰ κυρίως χαρακτηριστικὰ τῶν μελῶν τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενειακῆς μονάδος. Τέλος, αἱ ἀκολουθοῦσαι δύο ἐρωτήσεις διερευνοῦν τυχόν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τρέχοντος ἔτους, μεταβολὰς τοῦ μεγέθους τῆς οἰκογενειακῆς μονάδος.

2. "Εντυπον Α : Γενικαὶ ἀπόψεις

Τὸ ἐντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐξ εἴκοσι ἐπτὰ κυρίων ἐρωτήσεων, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀπόψεις (attitudes) τῶν καταναλωτῶν περὶ τῆς κρατούσης οἰκονομικῆς καταστάσεως, τόσον τῆς οἰκογενείας των, ὅσον καὶ γενι-

κῶς ὁλοκλήρου τῆς χώρας, γενομένης συγκρίσεως καὶ πρὸς τὸ παρελθόν, ὡς καὶ παρατιθεμένων τῶν ἀπόψεων τῶν καταναλωτῶν περὶ τῆς προδικαζομένης ἐξελίξεως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς τὸ μέλλον. Εἰδικώτερον, αἱ ὑπ' ἀριθμ. 1 - 3 ἐρωτήσεις τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου, ἀφοροῦν τὰς ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν σχετικῶς μὲ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν πρὸ ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τὸν χρόνον διενεργείας τῆς ἐρεύνης, ἡ δὲ ὑπ' ἀριθμ. 4 ἐρώτησις ἀναφέρεται εἰς τὴν μετὰ ἐν ἔτος προδικαζομένην τοιαύτην. Αἱ ἐν συνεχείᾳ ὑπ' ἀριθμ. 5 καὶ 6 ἐρωτήσεις ἀφοροῦν τυχὸν διαπιστουμένην μεταβολὴν εἰς τὸ ἐπίπεδον τιμῶν. Αἱ ἀκολουθοῦσαι ὑπ' ἀριθμ. 7 - 12 ἐρωτήσεις τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν σχετικῶς μὲ τὴν κρατοῦσαν εἰς τὸ ἐμπόριον οἰκονομικὴν κατάστασιν. Διὰ τῆς ἐρωτήσεως 13 διαπιστοῦται ἡ γνώμη τῶν ἐρωτωμένων σχετικῶς μὲ τὴν προδικαζομένην μετὰ 12μηνον κατάστασιν ἀνεργίας. Ἐνῶ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 ἐρώτησιν παρατίθεται ἡ γνώμη τῶν ἐρευνηθέντων σχετικῶς μὲ τὸ πῶς προδικάζουν τὴν ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α., κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπομένων τῆς ἐρεύνης πέντε ἐτῶν, ὡς καὶ τὴν τυχὸν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὑπαρξίν ἠϋξημένης ἀνεργίας. Ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπάντησις σχολιάζεται διὰ τῆς ἐν συνεχείᾳ ὑπ' ἀριθμ. 15 ἐρωτήσεως. Ἡ ἀκολουθοῦσα ὑπ' ἀριθμ. 16 ἐρώτησις ἀναφέρεται εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν, σχετικῶς μὲ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν ἀσκοῦν διάφορα σύγχρονα πολιτικὰ γεγονότα (Βιετνάμ κλπ.) ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν Η.Π.Α. Ἡ ἐρώτησις 17 ἀναφέρεται εἰς τὴν γνώμην τῶν καταναλωτῶν, σχετικῶς μὲ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας ἡ κατὰ 10 % αὔξησις τῶν φόρων εἰσοδήματος. Εἰς τὰς ἐν συνεχείᾳ δὲ 18 - 21 ἐρωτήσεις ἀναπτύσσεται καὶ σχολιάζεται ἡ φύσις τῆς ἐπιδράσεως ταύτης. Διὰ τῶν ἐρωτήσεων 22 - 24 διαπιστοῦνται τυχὸν μεταβολαὶ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας εἰς τὰ ἐπιτόκια τόκων, αἵτινες καὶ σχολιάζονται. Εἰς τὴν ἐρώτησιν 25 παρατίθεται ἡ γνώμη τῶν καταναλωτῶν, σχετικῶς μὲ τὸ πῶς προδικάζουν τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπιτοκίων κατὰ τοὺς ἐπομένους 12 μῆνας. Τέλος, αἱ ὑπ' ἀριθμ. 26 - 27 ἐρωτήσεις ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν καταναλωτῶν σχετικῶς μὲ τὸ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ ἡ Κυβέρνησις Νίξον τὰς συνθήκας ἐμπορίου.

3. Ἐντυπον Β: Οἴκησις

Τὸ ἐντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ τριάκοντα ἐπτὰ κυρίων ἐρωτήσεων. Ἐξ αὐτῶν αἱ δώδεκα πρῶται ἐρωτήσεις ἀναφέρονται εἰς τὴν χρησιμοποιουμένην ὑπὸ τῆς ἐρευνηθείσης οἰκογενείας στεγαστικὴν μονάδα, εἰς τὴν ἀξίαν αὐτῆς (ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς ἀξία αὐτῆς θεωρεῖται ἡ τιμὴ εἰς ἣν δύναται νὰ πωληθῇ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐρεύνης) καὶ εἰς τὰς καταβαλλομένας διὰ ταύτην δαπάνας ἐνοικίου κλπ. Αἱ ἐπόμεναι ὑπ' ἀριθμ. 13 - 18 ἐρωτήσεις ἀναφέρονται εἰς τυχὸν βαρύνοντα τὴν στεγαστικὴν μονάδα ἐνυπόθηκα δάνεια. Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 19 ἐρώτησις ἀναφέρεται εἰς τὴν γνώμην τοῦ καταναλωτοῦ, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐὰν εἶναι κατάλληλος ἡ ὄχι ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς ἐρεύνης δι' ἀγορὰν κατοικίας.

Αί έν συνεχεία ύπ' άριθμ. 21 - 23 έρωτήσεις άναφέρονται εις προγραμματισθείσαν τυχόν άγοράν ή κατασκευήν κατοικίας. Τέλος, αί ύπ' άριθμ. 24 - 37 έρωτήσεις άφορούν τās τυχόν λαβούσας χώραν προσθήκας και έπισκευās τής χρησιμοποιοιούμένης ύπό τοϋ έρευνημένου στεγαστικής μονάδος.

4. Έντυπον C: Αυτόκίνητον

Το έντυπον τοϋτο άπαρτίζεται ιξ έξήκοντα τεσσάρων κυρίων έρωτήσεων, άναφερομένων εις τὰ χρησιμοποιούμενα ύπό τών μελών τής «οίκογενειακής μονάδος» αυτόκίνητα, εις διενεργηθείσας κατά τὸ προηγούμενον τής έρεύνης έτος άγοράς, εις τυχόν ύπάρχοντα σχετικὰ χρέη, ώς και εις τās προγραμματιζόμενας κατά τὸ έπόμενον τής έρεύνης έτος άγοράς αυτόκινήτων. Τὸ Ι.Χ. αυτόκίνητον άποτελεί συμπλήρωμα τής ζωής όλων σχεδόν τών 'Αμερικανών, και αί σχετικαί με αυτό δαπάναι άποτελοϋν σεβαστόν ποσόν εις τόν οίκογενειακόν προϋπολογισμόν. Ός εκ τούτου, δικαιολογείται πλήρως ή πληθύς τών έρωτήσεων που ύπάρχουν εις τὸ περι αυτόκινήτου έντυπον. Σημειώτέον ὅτι, συμφώνως πρὸς τὰ άποτελέσματα τής έν λόγω έρεύνης, περίπου 80% τών άμερικανικῶν οίκογενειῶν έχουν ένα ή περισσότερα αυτόκίνητα και 36% τών άμερικανικῶν οίκογενειῶν είχαν κατά τὸ έτος 1967 δύο ή περισσότερα αυτόκίνητα, ποσοστόν τὸ ὁποῖον κατά τās άρχάς τοϋ 1969 έφθασε εις 40% και συνεχῶς αϋξάνει. Χαρακτηριστικόν έπί τοϋ προκειμένου είναι ὅτι τὸ άνωτέρω άναφερθέν ποσοστόν τοϋ 80% παραμένει σχεδόν άμετάβλητον άπό τοϋ έτους 1963.

5. Έντυπον D: Άλλα διαρκή άγαθὰ

Τὸ έντυπον τοϋτο άπαρτίζεται εκ δεκαεπτὰ κυρίων έρωτήσεων, άναφερομένων εις τὰ άλλα διαρκή άγαθὰ· δηλαδή άγαθὰ εκτός τών αυτόκινήτων και τών κατοικιῶν, άτινα έρευνῶνται άντιστοίχως εις τὰ δύο προηγούμενας άναφερθέντα έντυπα. Τὰ έρευνώμενα εις τὸ παρὸν έντυπον διαρκή άγαθὰ χρησιμοποιοϋνται πρὸς ίκανοποίησιν τών άναγκῶν τής οίκογενείας εις είδη οικιακοϋ έξοπλισμοϋ, ὅπως λ.χ. έπιπλα, ηλεκτρικά ψυγεία, κουζίνας, πλυντήρια, τηλεοράσεις, ραδιόφωνα και διάφοροι άλλαι οικιακαί συσκευαί. Τὸ έντυπον τοϋτο άναφέρεται εις τās κατά τὸ προηγούμενον τής έρεύνης έτος διενεργηθείσας άγοράς άλλων διαρκῶν άγαθῶν, εις τόν τρόπον πληρωμής τών τιμών αϋτῶν, εις τὰ ύφιστάμενα χρέη σχετικῶς με τὰ έν λόγω διαρκή άγαθὰ, ώς και τās προγραμματιζόμενας κατά τὸ έπόμενον έτος άγοράς τοιοϋτων άγαθῶν.

6. Έντυπον E: Έτεροι κύριαι συναλλαγαι

Τὸ έντυπον τοϋτο άπαρτίζεται έξ είκοσι τριῶν κυρίων έρωτήσεων, άναφερομένων εις έτέρας δαπάνας, δηλαδή δαπάνας εκτός τών εις τὰ προηγούμενα έντυπα μνημονευθεισῶν. Εις τήν κατηγορίαν ταϋτην περιλαμβάνονται

δαπάναι αγορᾶς εἰδῶν ἀναψυχῆς καὶ σπόρ: ὅπως λ.χ. εἶδη κάμπινγκ, εἶδη γυμναστικῆς, βάρκες καὶ πλοίαρῖα ἀναψυχῆς κλπ. Ἐπίσης ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ αἱ δαπάναι ταξιδίων, ἀναψυχῆς καὶ διακοπῶν.

Εἰς τὸ ἔντυπον τοῦτο καταγράφονται ἐπίσης δαπάναι γάμων, ἀσθενειῶν καὶ ἀτυχημάτων, δικαστικὰ ἔξοδα, πρόστιμα κλπ., δαπάναι διαζυγίων, γεννήσεων τέκνων, κηδειῶν, ἐκπαιδεύσεως κλπ. Αἱ τελευταῖαι τέσσαρες ἐρωτήσεις τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου ἀναφέρονται εἰς τυχὸν ἄλλας μεγάλας δαπάνας, αἵτινες δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς τὰ προηγούμενα ἔντυπα.

7. Ἐντυπον F: Ἄλλαι πληρωμαὶ καὶ χρέη

Τὸ ἔντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐξ εἴκοσι ἕξι κυρίων ἐρωτήσεων, ἀναφερομένων κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἐπαναλαμβανόμενας περιοδικῶς πληρωμὰς τῆς οἰκογενείας: ὅπως λ.χ. περιοδικῶς καταβαλλόμενα διδασκτρα, ἀσφάλιστρα, δόσεις δι' ἀγορασθέντα ἐπὶ πιστώσει εἶδη, τόκοι, τοκοχρεωλύσια δανείων κλπ. Ἐπίσης, εἰς τὸ ἔντυπον τοῦτο περιλαμβάνονται ἐρωτήσεις ἀναφερόμεναι εἰς ὀφειλόμενα χρηματικὰ ποσά, ἅτινα δὲν καταβάλλονται περιοδικῶς, ὅπως λ.χ. ὀφειλόμενον δάνειον, τὸ ὁποῖον πρόκειται ὀλοκλήρον νὰ ἐξοφληθῇ δι' ἐφ' ἅπαξ πληρωμῆς. Τέλος, ἐρωτήσεις ἀναφερόμεναι εἰς ἐξοφληθέντα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προηγούμενου τῆς ἐρέυνης ἔτους δάνεια.

8. Ἐντυπον G: Ἐπάγγελμα καὶ ἀπασχόλησις

Τὸ ἔντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ τριάκοντα τριῶν κυρίων ἐρωτήσεων, ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν ἀπασχόλησιν κυρίως τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας. Χαρακτηριστικὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν ἐρωτήσεων ἀναφέρεται εἰς τὴν χρονικὴν διάρκειαν ἐνὸς ὀλοκληροῦ ἔτους, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ προηγούμενον τῆς ἐρέυνης ἔτος. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ὥρῶν ἐργασίας προσδιορίζεται κατ' ἀρχὴν δι' ἐρωτήσεως προσδιορίζουσας τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑβδομάδων ἐργασίας, τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησεν ὁ ἐρωτώμενος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προηγούμενου ἔτους, καὶ ἐν συνεχείᾳ δι' ἐρωτήσεως περὶ τῶν ὥρῶν ἐργασίας τὰς ὁποίας πραγματοποιεῖ συνήθως ἑβδομαδιαίως.

9. Ἐντυπον H: Εἰσόδημα

Τὸ ἔντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ τριάκοντα δύο κυρίων ἐρωτήσεων, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὰ εἰσοδήματα τῶν μελῶν τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας καὶ κυρίως τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀρχηγοῦ. Περίοδος ἀναφορᾶς τῶν αἰτουμένων πληροφοριῶν εἶναι κυρίως τὸ προηγούμενον τῆς ἐρέυνης ἔτος, ἦτοι τὸ 1968. Διὰ καταλλήλων δὲ ἐρωτήσεων γίνονται καὶ συγκρίσεις τῶν κτηθέντων εἰσοδημάτων τοῦ ἔτους 1968 πρὸς τὰ ἀναμενόμενα εἰσοδήματα τοῦ ἔτους τῆς ἐρέυνης, ἦτοι τοῦ ἔτους 1969. Ἐπίσης, γίνονται καὶ συγκρίσεις τῶν ἐν λόγῳ εἰσοδημάτων τοῦ ἔτους 1968 πρὸς τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἔτους 1969.

10. Έντυπον J: Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις

Τὸ ἔντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ πεντήκοντα τριῶν κυρίων ἐρωτήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖται ὁ προσδιορισμὸς τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενειακῆς μονάδος. Ἐπιχειρεῖται, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ παθητικοῦ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἰσολογισμοῦ. Διὰ τῶν ἐν λόγῳ ἐρωτήσεων προσδιορίζεται ἡ τυχὸν ὑπαρξις ἄλλων ἀσφαλίσεων (ὅπως λ.χ. ἀσφαλίσεως ζωῆς, ἀτυχημάτων κλπ.), ἐκτὸς τῶν ἐκ τῆς σχέσεως ἐργασίας ὑποχρεωτικῶς δημιουργουμένων. Ἐπίσης, προσδιορίζεται ἡ ὑπαρξις τυχὸν καταθέσεων τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας εἰς Τραπεζὰς καὶ λοιποὺς ὀργανισμοὺς, ὡς καὶ τυχὸν ὑπαρξις μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν. Εἰς τὸ ἔντυπον τοῦτο, πρὸς προσδιορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας, καταγράφονται ἐπίσης καὶ οἱ δανεισμοὶ εἰς τοὺς ὁποίους προβαίνουν τὰ μέλη αὐτῆς πρὸς ἕτερα πρόσωπα, ὡς καὶ αἱ τυχὸν ἄλλαι ἀποταμιεύσεις τῶν μελῶν τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας. Τέλος, πρὸς προσδιορισμὸν ὀλοκλήρου τῆς περιουσίας, προσδιορίζεται καὶ ἡ ἀξία τῆς τυχὸν ὑπαρχούσης ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας. Ἄφ' ἑτέρου διὰ σειρᾶς ἐρωτήσεων προσδιορίζονται καὶ αἱ οἰκονομικαὶ ὑποχρεώσεις τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας, ὅποτε ὑπάρχει μία ὠλοκληρωμένη εἰκὼν τῆς οἰκονομικῆς τῆς καταστάσεως.

11. Έντυπον K: Πληροφορίαι περὶ τῆς οἰκογενείας

Τὸ ἔντυπον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐξ ὀκτώ κυρίων ἐρωτήσεων, ἀναφερομένων κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν οἰκογενειακὴν κατάστασιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας (δηλ. ἂν εἶναι ἕγγαμος, ἄγαμος, χῆρος, διεζευγμένος κλπ.), ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἐπίπεδον μορφώσεως αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του. Διὰ τῆς τελευταίας ἐρωτήσεως παρακαλεῖται ὁ ἐρευνώμενος, διὰ τὴν τυχὸν περίπτωσιν μετακινήσεώς του εἰς ἄλλην κατοικίαν, νὰ παραθέσῃ ὄνοματεπώνυμον, διεύθυνσιν καὶ ἀριθμὸν τηλεφώνου γνωστοῦ αὐτοῦ προσώπου, δυναμένου νὰ δώσῃ πληροφορίας περὶ τῆς διευθύνσεως τῆς κατοικίας εἰς ἣν μετώκησεν.

12. Έντυπον L: Στοιχεῖα ἐκ παρατηρήσεων τοῦ ἐρευνητοῦ

Τὸ ἔντυπον τοῦτο δὲν ἀπευθύνει ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἐρευνωμένους ἀλλὰ εἰς τοὺς ἐρευνητὰς, οἵτινες, ἐκ τῶν προσωπικῶν τῶν παρατηρήσεων, ἀπαντοῦν εἰς ταύτας. Τὸ ἐν λόγῳ ἔντυπον ἀπαρτίζεται ἐξ ἑννέα κυρίων ἐρωτήσεων, ἀναφερομένων κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς δημογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀρχηγοῦ, ὡς καὶ πληροφορίας περὶ τῆς χρησιμοποιοιουμένης ὑπὸ τῆς ἐρευνωμένης οἰκογενείας στεγαστικῆς μονάδος.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ ἐν λόγῳ ἔρευνα θεωρεῖται ὡς ἡ καλύτερα εἰς τὸ εἶδος τῆς. Ἡ μακρὰ ἱστορία τῆς ἐδημιούργησε μίαν ἀξιόλογον ἐμπειρίαν διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ἐκάστοτε ἀποτελεσμάτων τῆς. Τὰ προσδιοριζόμενα διὰ τῆς «προγνώσεως» μελλοντικὰ στοιχεῖα θὰ συγκριθοῦν κατὰ τὴν ἐπομένην ἔρευναν πρὸς τὰ ἀντίστοιχα πραγματικὰ τοιαῦτα. Θὰ μελετηθοῦν οἱ ἀποκλίσεις, θὰ ἐξαχθοῦν σχετικὰ στατιστικὰ συμπεράσματα καὶ οὕτως ἡ ἠϋξημένη ἐμπειρία θὰ χρησιμεύσῃ διὰ τυχὸν ἐκ τῶν προτέρων ἐπιτυχεῖς διορθώσεις τῶν διενεργουμένων διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐρέυνης μελλοντικῶν «προγνώσεων».

Ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐρέυνης ταύτης, ἀπὸ τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς μέχρι τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς, διενεργοῦνται κατ' ἄφογον τρόπον καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς συγχρόνου Στατιστικῆς ἐπιστήμης, οὕτως ὥστε δικαίως ἡ ἔρευνα αὕτη θεωρεῖται ὡς ἡ καλύτερα εἰς τὸ εἶδος τῆς. Ἐπίσης καὶ τὸ SRC, τὸ ὁποῖον διενεργεῖ ταύτην καὶ ἐκδίδει τὰς ἐν λόγῳ ἐπὶ τῆς ἐρέυνης καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς μονογραφίας, θεωρεῖται παγκοσμίως ὡς ἐν ἐκ τῶν καλύτερων καὶ μεγαλύτερων Κέντρων στατιστικῶν ἐρευνῶν. Τὸ προσωπικόν του ἀπαρτίζεται ἐξ ἐπιστημόνων ἐγνωσμένου κύρους εἰς τὰ ζητήματα τῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν, ὠρισμένοι δὲ ἐκ τούτων εἶναι ἐκ τῶν διασημότερων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan. Μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ περίφημος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan George Katona, ὅστις εἶναι ὁ Διευθυντῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ Προγράμματος τοῦ SRC καὶ εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων συγγραφέων τοῦ μνημονευθέντος ἀνωτέρω βιβλίου ἐπὶ τῶν προσφάτων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν λόγῳ ἐρέυνης. Ὁ καθηγητῆς Katona θεωρεῖται ὡς αὐθεντία εἰς τὰ ζητήματα τῶν οἰκονομικῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ψυχολογικῶν (psychological) οἰκονομικῶν ἐρευνῶν. Εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τῆς ἐν λόγῳ ἐρέυνης ἀνήκουν ὡσαύτως οἱ John Lansing καὶ Eva Mueller, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan, γνωστοὶ διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὰς στατιστικὰς οἰκονομικὰς ἐρέυνας. Ἐπίσης ἀνήκει εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τῆς ἐρέυνης καὶ ὁ James N. Morgan, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Michigan, γνωστὸς διὰ τὴν συμβολὴν του εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἐρέυνας γενικῶς καὶ ἐιδικώτερον διὰ τὴν συμβολὴν του εἰς τὸν κλάδον τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιστήμης τὸν ὀνομαζόμενον «Οἰκονομικὴ τοῦ καταναλωτοῦ» (Consumer economics). Ὁ καθηγητῆς Morgan θεωρεῖται ὡς «μοντέρνος» οἰκονομικὸς ἐρευνητῆς, εἰσαγαγὼν πολλοὺς νεωτερισμοὺς καὶ καινοτομίας εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἐρέυνας. Τὸ σχετικῶς νεαρὸν τῆς ἡλικίας του, ἐν συγκρίσει μὲ τὸ κῦρος τὸ ὁποῖον ἔχει σήμερον, προδιαγράφει διὰ τὸ μέλλον μίαν ἐπιστημονικὴν προσωπικότητα εἰς διεθνῆς ἐπίπεδον. Σημειωτέον ὅτι τὸ σύγγραμμά του «Consumer economics»* συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν καλύτερων εἰς τὸ εἶδος του.

* «Consumer economics» by James N. Morgan. New York: Prentice - Hall, Inc., 1955.

Τὸ κύρος τῶν συγγραφέων, καὶ τοῦ Survey Research Center γενικῶς, διαφαίνεται εἰς ὄλα τὰ κεφάλαια τοῦ ἐν λόγῳ περὶ τῆς ἐρεῦνης ταύτης βιβλίου, τὸ ὁποῖον συνδυάζει τὸ ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον ὕφος μὲ τὴν αὐστηρὰν δεοντολογίαν. Ἡ διαλαμβανομένη εἰς αὐτὸ ἔρευνα τῶν οἰκονομικῶν τοῦ καταναλωτοῦ ἀποτελεῖ μίαν πρότυπον εἰς τὸ εἶδος τῆς ἔρευνας καὶ θὰ πρέπει οἱ ἀπασχολούμενοι μὲ παρομοίας ἐρεύνας νὰ λαμβάνουν πάντοτε ταύτην ὑπ' ὄψιν των. Εἰδικώτερον μάλιστα αἱ ὑπὸ διαφόρων προηγμένων στατιστικῶς χωρῶν διενεργούμεναι σήμερον κρατικαὶ ἔρευναι δαπανῶν καὶ εἰσοδημάτων τοῦ καταναλωτοῦ, καὶ δὴ αἱ Συνεχεῖς τοιαῦται, θὰ ἱκανοποιούν ἐπιτακτικωτάτην ἀνάγκην ἐὰν παρῆχον, ὅπως ἡ ἐν λόγῳ ἔρευνα, καὶ μελλοντικὰ στοιχεῖα, δηλαδὴ στοιχεῖα ἐπὶ προϋπολογισθεῖσων δαπανῶν καὶ εἰσοδημάτων. Ἐν τοιαύτῃ μάλιστα περιπτώσει θὰ ἐκυριολεκτούσαμεν ὀνομάζοντες ταύτας «Ἐρεύνας οἰκογενειακῶν προϋπολογισμῶν», διότι ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφήν ὑπὸ τὴν ὁποίαν διεξάγονται αὗται, καθ' ἣν συλλέγουν στοιχεῖα ἀναφερόμενα μόνον εἰς τὸ παρελθόν, θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ὀνομάζωνται «Ἐρευναι οἰκογενειακῶν ἀπολογισμῶν».

Συντρεχουσῶν τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἐρεῦνης ταύτης τυγχάνει χρησιμωτάτη διὰ στατιστικολόγους, οἰκονομολόγους, κοινωνιολόγους, ἐρευνητὰς τῆς ἀγορᾶς καὶ γενικῶς διὰ πάντας τοὺς καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἀσχολουμένους μὲ τὰς ἐρεύνας καταναλωτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α'

1. «1960 Survey of Consumer Finances» Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan, Ann Arbor, Michigan 1961.
2. «1961 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, C. A. Lininger, J. N. Morgan, and E. Mueller. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1962.
3. «1962 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, C. A. Lininger, and R. F. Kosobud. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1963.
4. «1963 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, C. A. Lininger, and E. Mueller. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1964.
5. «1964 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, C. A. Lininger, and E. Mueller. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1965.
6. «1965 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, E. Mueller, J. Schmiedeskamp, and J. A. Sonquist. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1966.
7. «1966 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, E. Mueller, J. Schmiedeskamp, and J. A. Sonquist. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1967.

8. «1967 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, J. N. Morgan, J. Schmiedeskamp, and J. A. Sonquist. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1968.

9. «1968 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, W. Dunkelberg, J. Schmiedeskamp, and F. Stafford. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1969.

10. «1969 Survey of Consumer Finances» by G. Katona, W. Dunkelberg, G. Hendricks and J. Schmiedeskamp. Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan. Ann Arbor, Michigan 1970.

11. «Reports on the Surveys of Consumer Finances» by Federal Reserve Board. Federal Reserve Bulletin, 1946 – 1959.

12. «Sampling for the 1947 Survey of Consumer Finances» by Roe Goodman. Journal of the American Statistical Association, Vol. 42 (September, 1947), 439 – 448.

13. «Sampling Methods and Sampling Errors in the Survey of Consumer Finances» by Roe Goodman and Maccoby. International Journal of Opinion and Attitude Research, Vol. 2 (Fall, 1948), 349 – 360.

14. «Methods of the Survey of Consumer Finances» by G. Katona et al. Federal Reserve Bulletin, Vol. 36 (July, 1950), 795 – 809.

15. «The Survey of Consumer Finances and the Census Quality Check» by M. G. Sirken, E. S. Maynes and J. A. Frechthling. Studies in Income and Wealth, Vol. 23, National Bureau of Economic Research. Princeton: Princeton University Press, 1958.

16. «Review of 1960 Survey of Consumer Finances» by E. Scott Maynes. Journal of Political Economy, LXX (August 1962), 426 – 27.

17. «Repeated Surveys of Consumer Finances in the United States» by James Morgan, in Family Living Studies – A Symposium, 191 – 202 International Labor Office, Geneva, Switzerland: 1961.

18. «Consumer behavior: theory and findings on expectations and aspirations» by George Katona. American Economic Review, LVIII, 2, May 1968, 19-30.

B'

Κατωτέρω παραθέτομεν ὀρισμένα ἄρθρα, βιβλία κλπ., εἰς τὰ ὁποῖα διαφαίνεται ἡ μεγάλη χρησιμότης τῆς περιγραφείσης ἐρεύνης.

1. «Effect of Income Changes on the Rate of Saving» by G. Katona. Review of Economics and Statistics, Vol. 31 (May, 1949) 95 – 103.

2. «Psychological Analysis of Economic Behavior» by G. Katona, New York: McGraw Hill, 1951.

3. «The Predictive Value of Data on Consumer Attitudes» by G. Katona Consumer Behavior, Lincoln Clark (Ed.), Vol. II., 66 – 74, New York: New York University Press, 1955.

4. «The Powerful Consumer» by G. Katona. New York: McGraw Hill, 1960.

5. «Consumer Attitudes and Demand, 1950 – 1952» by G. Katona and Eva Mueller. Survey Research Center Monograph Series No. 12. Ann Arbor, Michigan: Survey Research Center, September, 1953.

6. «Consumer Expectations, 1953 - 1956» by G. Katona and Eva Mueller. Survey Research Center Monograph Series No. 16 Ann Arbor, Michigan : Survey Research Center, June, 1956.
7. «Consumer Finances over the Life Cycle» by J. Morgan. Consumer Behavior, Lincoln Clark (Ed.), Vol. II, 36 - 53. New York : New York University Press, 1955.
8. «Consumer Economics» by James Morgan New York : Prentice Hall, Inc., 1955.
9. «Consumer's Attitudes toward Saving and their Investment Preferences» by Eva Mueller. Analysts Journal, November, 1957, 1-7.
10. «Effects of Consumer Attitudes on Purchases» by Eva Mueller. American Economic Review, Vol. 47 (December, 1957), 946-965.
11. «Consumer Reactions to Inflation» by Eva Mueller, Quarterly Journal of Economics, Vol. 73 (May, 1959), 246-262.
12. «Consumer Attitudes : Their Influence and Forecasting Value», by Eva Mueller. The Quality and Economic Significance or Anticipations Data, National Bureau of Economic Research, 149-181. Princeton: Princeton University Press, 1960.
13. «On the Predictive Value of Consumer Intentions and Attitudes» by James Tobin. Review of Economics and Statistics, Vol 41 (February, 1959), I-II. Comments by George Katona, Vol 41 (Aug. 1959), 317.
14. «Consumer Behavior of Individual Families Over Two and Three Years» by Richard F. Kosobud and James N. Morgan. (Editors). 1964.
15. «The Mass Consumption Society» by G. Katona. McGraw - Hill, 1964.
16. «The Cost of Financing Automobile Purchases» by Frank Stafford and William Dunkelberg. Review of Economics and Statistics, November, 1969.